

Lēmuma par Savienības pilsoņa un viņa ģimenes locekļu izraidīšanu sabiedriskās kārtības vai drošības apsvērumu dēļ izpildes pasākumi ir pārvietošanās un uzturēšanās tiesību ierobežojumi, kas var būt pamatoti, ja tie ir balstīti tikai uz attiecīgā indivīda personisko rīcību un atbilst samērīguma principam

Ņemot vērā dalībvalstu sadarbības mehānismus, Beļģijas tiesībās paredzētais maksimālais astoņu mēnešu aizturēšanas laikposms tomēr pārsniedz to, kas ir nepieciešams efektīvas izraidīšanas politikas nodrošināšanai

Cour constitutionnelle [Konstitucionālā tiesa] (Beļģija) tika celtas divas prasības atcelt 2017. gada 24. februāra likumu, ar ko groza 1980. gada 15. decembra Likumu par ārvalstnieku ieceļošanu, uzturēšanos, apmešanos uz dzīvi un izraidīšanu, lai stiprinātu sabiedriskās kārtības un valsts drošības aizsardzību¹, no kurām pirmo cēla *Ordre des barreaux francophones et germanophone* [Franciski un vāciski runājošo advokātu kolēģija] un otro – četras bezpeļņas asociācijas, kas darbojas migrantu tiesību un cilvēktiesību aizsardzības jomās.

Šajā valsts tiesiskajā regulējumā ir paredzēta, pirmkārt, iespēja Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem laikposmā, kas viņiem ir noteikts Beļģijas teritorijas atstāšanai pēc tam, kad attiecībā uz viņiem ir pieņemts lēmums par izraidīšanu sabiedriskās kārtības apsvērumu dēļ, vai šī termiņa pagarinājumā noteikt preventīvus pasākumus jebkādas bēgšanas iespējamības novēršanai, piemēram, mājas arestu. Otrkārt, šajā tiesiskajā regulējumā ir atļauts aizturēt Savienības pilsoņus un viņu ģimenes locekļus, kuri nav izpildījuši šādu lēmumu par izraidīšanu, uz maksimālo astoņu mēnešu laikposmu, lai nodrošinātu šāda lēmuma izpildi. Šīs tiesību normas ir līdzīgas vai identiskas tām, kuras piemērojamas trešo valstu valstspiederīgajiem, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, un ar kurām ir paredzēts Beļģijas tiesībās transponēt "atgriešanas" direktīvu².

Šādos apstākļos iesniedzējtiesa Tiesai vaicā par šī Beļģijas tiesiskā regulējuma atbilstību pārvietošanās brīvībai, kas Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem ir garantēta LESD 20. un 21. pantā, kā arī "uzturēšanās" direktīvā³.

Tiesas vērtējums

Tiesa virspalātas sastāvā vispirms konstatē, ka, tā kā nav Savienības tiesiskā regulējuma par lēmuma par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu izraidīšanu izpildi, tikai tas vien, ka uzņemošā dalībvalsts ir paredzējusi tiesību normas šīs izpildes ietvaros, iedvesmojoties no tiesību normām, kas piemērojamas attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, **pats par sevi nav pretrunā Savienības tiesībām**. Tomēr šādām tiesību normām **ir jāatbilst Savienības tiesībām**, it īpaši Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu pārvietošanās un uzturēšanās brīvības jomā.

¹ 2017. gada 19. aprīļa *Moniteur belge*, 51890. lpp.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV 2008, L 348, 98. lpp., turpmāk tekstā – "atgriešanas" direktīva").

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV 2004, L 158, 77. lpp., un labojumi – OV 2004, L 229, 35. lpp., un OV 2005, L 197, 34. lpp., turpmāk tekstā – "uzturēšanās" direktīva").

Turpinājumā Tiesa pārbauda, vai šīs tiesību normas ierobežo šo brīvību un, ja atbilde ir apstiprinoša, vai minētās tiesību normas ir pamatotas.

Tādējādi Tiesa uzskata, pirmkārt, ka attiecīgās valsts tiesību normas, ciktāl tās ierobežo attiecīgās personas pārvietošanos, ir **pārvietošanās un uzturēšanās brīvības ierobežojumi**.

Otrkārt, attiecībā uz šādu ierobežojumu **pamatojuma** esamību Tiesa vispirms atgādina, ka attiecīgie pasākumi ir vērsti uz tādu lēmumu par izraidīšanu izpildi, kas pieņemti **sabiedriskās kārtības** vai **valsts drošības apsvērumu dēļ**, un tāpat tie ir jāvērtē, ņemot vērā “uzturēšanās” direktīvas 27. pantā paredzētās prasības⁴.

Pirmām kārtām, attiecībā uz preventīviem pasākumiem, kuru mērķis ir novērst bēgšanas iespējamību, Tiesa uzskata, ka LESD 20. un 21. pantam, kā arī “uzturēšanās” direktīvai nav pretrunā tas, ka Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem laikposmā, kāds tiem ir noteikts uzņemošās dalībvalsts teritorijas atstāšanai pēc šāda lēmuma par izraidīšanu pieņemšanas, tiek piemērotas tiesību normas, kas ir līdzīgas tām, kuru mērķis, runājot par trešo valstu valstspiederīgajiem, ir transponēt valsts tiesībās “atgriešanas” direktīvu⁵, **ar nosacījumu, ka ar pirmajām minētajām tiesību normām tiek ievēroti “uzturēšanās” direktīvā paredzētie vispārējie principi par ieceļošanas tiesību un uzturēšanās tiesību ierobežošanu sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumu dēļ**⁶ un ka tās nav nelabvēlīgākas par otrajām minētajām tiesību normām.

Šādi preventīvi pasākumi noteikti veicina **sabiedriskās kārtības aizsardzību**, ciktāl to mērķis ir nodrošināt, ka persona, kas apdraud sabiedrisko kārtību uzņemošajā dalībvalstī, atstāj tās teritoriju. Tādēļ šie pasākumi ir jāuzskata par personu pārvietošanās un uzturēšanās brīvības ierobežošanu “sabiedriskās kārtības apsvērumu dēļ” “uzturēšanās” direktīvas izpratnē⁷, un tas nozīmē, ka tos **principā varētu pamatot** ar šo direktīvu.

Turklāt šos pasākumus nevar uzskatīt par tādiem, kas ir pretrunā “uzturēšanās” direktīvai, pamatojoties tikai uz to, ka tie ir līdzīgi pasākumiem, kuru mērķis ir transponēt valsts tiesībās “atgriešanas” direktīvu. Ņemot to vērā, Tiesa uzsver, ka personām, uz kurām attiecas “uzturēšanās” direktīva, ir **pavisam cits** statuss un tiesības, nekā tas ir personām, uz kurām attiecas “atgriešanas” direktīva. Līdz ar to, ņemot vērā **Savienības pilsoņu fundamentālo statusu**, pasākumi, kas tiem var tikt noteikti, lai izvairītos no bēgšanas iespējamības, nedrīkst būt **nelabvēlīgāki** par pasākumiem, kas paredzēti valsts tiesībās, lai novērstu šādu risku brīvprātīgas izceļošanas laikā **trešo valstu valstspiederīgo** gadījumā, uz kuriem attiecas atgriešanas procedūra sabiedriskās kārtības apsvērumu dēļ.

Otrām kārtām, runājot par aizturēšanu izraidīšanas nolūkā, Tiesa ir atzinusi, ka LESD 20. un 21. pants, kā arī “uzturēšanās” direktīva **nepieļauj** tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru Savienības pilsoņi un viņu ģimenes locekļi, kuri pēc noteiktā laikposma beigām vai pēc šī laikposma pagarinājuma nav izpildījuši lēmumu par izraidīšanu, kas attiecībā uz viņiem ir pieņemts sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumu dēļ, tiek aizturēti uz maksimālo astoņu mēnešu laikposmu, un šis laikposms ir **identisks tam, kāds** valsts tiesībās **tiek piemērots attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nav izpildījuši šādu apsvērumu dēļ pieņemtu atgriešanas lēmumu** saskaņā ar “atgriešanas” direktīvu⁸.

Šajā ziņā Tiesa norāda, ka attiecīgajā valsts tiesību normā paredzētajam aizturēšanas laikposmam, kas ir identisks tam, kāds ir piemērojams trešo valstu valstspiederīgo izraidīšanai, ir jābūt **samērīgam ar sasniedzamo mērķi** – nodrošināt **efektīvu** Savienības pilsoņu un viņu

⁴ Saskaņā ar šī panta 2. punktu pasākumi, ko veic sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumu dēļ, atbilst samērīguma principam un balstās tikai uz attiecīgā indivīda personisko rīcību.

⁵ “Atgriešanas” direktīvas 7. panta 3. punkts. Saskaņā ar šo tiesību normu “[a]ttiecībā uz brīvprātīgai izceļošanai noteikto laika posmu var paredzēt dažus pienākumus, kuru mērķis ir novērst bēgšanas iespējamību, piemēram, regulāru reģistrēšanos attiecīgās iestādēs, atbilstošas finanšu garantijas depozītu, dokumentu iesniegšanu vai pienākumu uzturēties noteiktā vietā”.

⁶ “Uzturēšanās” direktīvas 27. pants.

⁷ “Uzturēšanās” direktīvas 27. panta 1. punkts.

⁸ “Atgriešanas” direktīvas 6. panta 1. punkts.

ģimenes locekļu **izraidīšanas politiku**. Runājot konkrēti par izraidīšanas procedūras laikposmu, Savienības pilsoņi un viņu ģimenes locekļi **nav salīdzināmā situācijā** ar trešo valstu valstspiederīgajiem, līdz ar to **nav pamatoti** vienādi attiekties pret visām šīm personām saistībā ar maksimālo aizturēšanas laikposmu.

Īpaši jānorāda, ka dalībvalstīm ir pieejami **sadarbības un atvieglojumu mehānismi** saistībā ar Savienības pilsoņu vai viņu ģimenes locekļu izraidīšanu uz citu dalībvalsti, kas tām nav obligāti pieejami trešās valsts valstspiederīgā izraidīšanas uz trešo valsti kontekstā. Tā kā attiecības starp dalībvalstīm ir balstītas uz lojālas sadarbības pienākumu un savstarpējas uzticēšanās principu, tām nevajadzētu radīt tādas pašas grūtības kā tām, kas var rasties dalībvalstu un trešo valstu sadarbības gadījumā. Turklāt praktiskajām grūtībām, kas saistītas ar atgriešanās maršruta organizēšanu, attiecībā uz šīm divām personu kategorijām parasti nevajadzētu būt vienādām. Visbeidzot, Savienības pilsoņa atgriešanās izcelsmes dalībvalsts teritorijā ir padarīta vienkāršāka ar "uzturēšanās" direktīvu⁹.

Tiesa uzskata, ka no tā izriet, ka **maksimālais astoņu mēnešu aizturēšanas** izraidīšanas nolūkā laikposms Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem **pārsniedz to, kas ir nepieciešams** izvirzītā mērķa sasniegšanai.

ATGĀDINĀJUMS. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

Pilns [sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

⁹ Saskaņā ar 27. panta 4. punktu dalībvalstij, kas izsniegusi pasi vai personas apliecību, ir jāļauj tāda dokumenta turētājam, kas ir ticis izraidīts no citas dalībvalsts, ieceļot tās teritorijā bez jebkādam formalitātēm.